

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

FACTORS RELATED TO PEOPLE'S PARTICIPATION IN SOLID WASTE MANAGEMENT IN NONG BUA SALA SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

สุภาพ หวังช่อกลาง^{1,*} และศุภรดา โมฆุนทด^{2,**}

Suphap Wangkhoklang^{1,*} and Suparada Mokhunthod^{2,**}

Received : 22 September 2022, Received in revised form : 28 September 2022, Accepted : 27 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 310 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด สถิติการทดสอบไคสแควร์ และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.9 อายุเฉลี่ย 47.22 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-45 ปี ร้อยละ 45.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 69.0 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 66.1 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,842 บาท มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 85.0 มีเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 89.0 การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 89.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 59.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) อายุ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.313, 0.241$ และ $0.261, p\text{-value} < 0.05$)

คำสำคัญ : การจัดการขยะมูลฝอย, การมีส่วนร่วมของประชาชน

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, นครราชสีมา 30000

² คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000

¹ Faculty of Science and Technology, Phanomwan College of Technology, Nakhon Ratchasima 30000

² Faculty of Allied Health Sciences Nakhon Ratchasima College, Nakhon Ratchasima 30000

Corresponding author; E-mail: sup21263@gmail.com *, suparada@nmc.ac.th **

ABSTRACT

The purpose of this descriptive research was to determine factors related to people's participation in solid waste management in Nong Bua Sala sub-district administrative organization, Mueang district, Nakhon Ratchasima province. The samples were 310 family leaders selected by simple random sampling. The instrument for data collection was the questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum and minimum values, the Chi-Square test, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research results revealed that the majority of the samples were female 63.9%, with an average age of 47.2 years, and 45.5% of them were 40-45 years old. 69.0% completed secondary school education, 66.1% worked in agriculture, and 60.6% had an average income of 12,842 baht per month. The sample group had a high level of knowledge about solid waste management, 85.0% had a high attitude toward solid waste management, 89.0%, and 89.7% had a high level of social support. Management of solid waste was at a high level of 59.4%. Factors related to occupation were related to people's participation in solid waste management with statistically significant (p -value <0.05) age, knowledge of solid waste management, and attitudes toward solid waste management there was a positive correlation between public participation in solid waste management with statistically significant ($r = 0.313, 0.241$ and $0.261, p$ -value < 0.05).

Keywords : Solid waste management, People's participation

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหา กับปริมาณขยะมูลฝอยที่มีปริมาณจำนวนมาก และยังมีขยะมูลฝอยตกค้างรอการจัดการจำนวน 7.45 ล้านตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) จาก การงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2564 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 24.98 ล้านตัน ลดลงจากปี 2563 เพียงร้อยละ 1.0 เท่านั้น โดยขยะมูลฝอย มีการคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ ประโยชน์ จำนวน 8.61 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ร้อยละ 3.0 กำจัดอย่างถูกต้อง 9.68 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 6.0 และ กำจัดไม่ถูกต้องประมาณ 6.69 ล้านตัน ลดลงจาก ปี พ.ศ.2563 เพียงร้อยละ 15.0 สาเหตุส่วนหนึ่ง ที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงเนื่องมาจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส

โคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีการควบคุม การเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมา ประเทศไทย แต่ขณะเดียวกันมีการปฏิบัติงาน Work From Home การสั่งอาหารเดลิเวอรี่ทำให้ ปริมาณขยะพลาสติกใช้ครั้งเดียวเพิ่มขึ้น สำหรับ จังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง 146,560 ตัน ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 2,271 ตันต่อวัน ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้องเพียง 556 ตัน ต่อวัน และมีขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้องมาก ถึง 586 ตันต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) และยังเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ ชีวิตประจำวันทั้งในเรื่องมลพิษและภาวะสุขภาพ ของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัด แยกขยะมูลฝอยถือเป็นวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด และมีความสำคัญในการลด

ปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องส่งไปกำจัดตามระบบน้อยลง ประหยัดงบประมาณ ลดการใช้ทรัพยากรต่างๆ อีกทั้งยังลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยได้ หากมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งขยะมูลฝอย สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปใหม่ได้ง่ายหรือนำไปทำประโยชน์อย่างอื่นต่อไปได้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) จากการสำรวจเบื้องต้นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยเฉพาะขวดพลาสติก กระดาษ แก้ว โลหะ แต่ขยะมูลฝอยประเภทอื่นยังคงทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นๆ ไม่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่อย่างใด ซึ่งประชาชนบางส่วนไม่ทราบว่าต้องคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างไร ทำแล้วเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย และยังมีมองว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้ประชาชนไม่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากข้อมูลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าปัญหาขยะมูลฝอยยังเป็นปัญหาสำคัญที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน นอกจากการดำเนินการของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว ประชาชนก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญในการเข้ามามีบทบาทในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย โดยประชาชนควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง ตามมาตรา 79 ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่ได้ระบุไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล” เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้โครงการที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ทั้งของรัฐ เอกชน และชุมชนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง

จังหวัดนครราชสีมา เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่ออธิบายคุณลักษณะทางประชากร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย และการสนับสนุนทางสังคมในการจัดการขยะมูลฝอย
2. เพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางประชากร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เจตคติในปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย และการสนับสนุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2564 มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,389 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือน จำนวน 310 คน จากการคำนวณขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1967) คำนวณสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Proportional

allocation) แล้วจึงสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ่วงน้ำหนัก 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และทำการทดสอบ (Try out) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย เท่ากับ 0.76 และ 0.75 ตามลำดับ แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด โดยให้เลือกตอบ หรือให้เติมคำตอบลงในช่องว่างที่ระบุประกอบด้วย ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปัจจุบัน ประกอบด้วย ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่อวัน และประเภทของขยะมูลฝอย ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด โดยให้เติมคำตอบลงในช่องว่างที่ระบุ จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด โดยให้เลือกตอบ ถูก และ ผิด เพียงคำตอบเดียว แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก จำนวน 8 ข้อ และเชิงลบ จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 4 เจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

ส่วนที่ 5 การสนับสนุนทางสังคม มีข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเคารพสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยดำเนินการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบคำถามด้วยความสมัครใจ โดยขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูล อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยจนเป็นที่เข้าใจ รวมถึงการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ ไม่นำไปเปิดเผยเป็นรายบุคคล และกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถาม หรือออกจากการศึกษาในระลอกใดก็ได้

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์คุณลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ ด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4.2 วิเคราะห์สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย การสนับสนุนทางสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะทางประชากร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย และการสนับสนุนทางสังคมกับตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยสถิติการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Squares test) และสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.9 รองลงมาเป็นชาย ร้อยละ 36.1 อายุเฉลี่ย 47.2 ปี ส่วนใหญ่อายุ 40-54 ปี ร้อยละ 45.5 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 69.0 รองลงมาคือ ปริญญาตรี ร้อยละ 16.5

มีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ร้อยละ 66.1 รองลงมาคือ รับจ้าง/ค้าขาย ร้อยละ 17.1 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,841.9 บาท

2. สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปัจจุบันพบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่อวันเฉลี่ย 2.5 กิโลกรัม ส่วนใหญ่เป็นขยะมูลฝอยประเภท เศษอาหาร เศษผักผลไม้ เศษใบไม้และใบตอง ร้อยละ 100.0 รองลงมาคือ ถุงพลาสติก ประเภทต่างๆ กล่องโฟม และขวดน้ำพลาสติก ร้อยละ 36.3 และเศษกระดาษ ร้อยละ 21.9

3. ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 85.2 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ร้อยละ 9.7 และ 5.1 ตามลำดับ

4. ระดับเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 89.0 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 10.0

5. การสนับสนุนทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการรับรู้ข่าวสารเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมาจากแกนนำชุมชน/ประธานชุมชน ร้อยละ 68.7 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 65.8, 63.5 และ 62.9

ตามลำดับ การได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากร การจัดการขยะมูลฝอยด้านงบประมาณและการรณรงค์การทำความสะอาดต่างๆ ร้อยละ 70.6 ด้านวัสดุอุปกรณ์ เช่น ถังรองรับขยะมูลฝอยและถุงใส่ขยะมูลฝอย ร้อยละ 44.2

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 59.4 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ร้อยละ 34.2 และ 6.4 ตามลำดับ

7. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 18.75$, $df = 4$, $p\text{-value} < 0.05$) อายุ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.313$, 0.241 และ 0.261 , $p\text{-value} < 0.05$) ส่วนเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการสนับสนุนทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ดังแสดงในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยสถิติการทดสอบไคสแควร์

ลักษณะทางประชากร	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย			χ^2	df	p-value
	ระดับดี	ระดับปานกลาง	ต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
เพศ						
ชาย	65(20.9)	40(13.0)	7(2.3)	0.181	2	0.913
หญิง	119(38.4)	66(21.3)	13(4.2)			
รวม	184(59.3)	106(34.2)	20(6.5)			
ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา	26(8.2)	13(4.2)	7(2.3)	8.029	4	0.091
มัธยมศึกษา	125(40.3)	78(25.2)	10(3.2)			
ปริญญาตรี	33(10.6)	15(4.8)	3(0.9)			
รวม	184(59.3)	106(34.2)	20(6.5)	18.745	4	0.001*
อาชีพ						
เกษตรกรกรรม	124(40.0)	75(24.2)	6(1.9)	18.745	4	0.001*
รับจ้าง/ค้าขาย	32(10.3)	17(5.5)	4(1.3)			
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28(9.0)	14(4.6)	10(3.2)			
รวม	184(59.3)	106(34.2)	20(6.5)			

* กำหนดให้นัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยสถิติการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ปัจจัย	r	p-value
- อายุ	0.313	0.047*
- รายได้เฉลี่ยเดือน	-0.088	0.124
- ความรู้ความรูเกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอย	0.241	0.048*
- เจตคติในการจัดการ ขยะมูลฝอย	0.261	0.000*
- การสนับสนุนทาง สังคม	-0.083	0.144

* กำหนดให้นัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05)

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นไปตามการตั้งสมมติฐาน ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน จากผลการวิจัยจะเห็นว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่าคนที่มียุ่สูงชันจะมีความเป็นผู้ใหญ่สูง มีวุฒิภาวะและมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงชัน มีการจิตใจที่เป็นสาธารณะมากขึ้น และประชาชนมีอาชีพ

ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าอาชีพยังมีบทบาททางสังคมในการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับการศึกษาของวีรวลัย แก้วบุญชู และคณะ (2562) พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นไปตามการตั้งสมมติฐาน แสดงว่าการที่ประชาชนที่มีความรู้มากขึ้นจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้นด้วย อาจจะเป็นเพราะว่าการที่คนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ได้ผ่านการเรียนรู้และเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการจัดการขยะ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ มองเห็นประโยชน์ของการจัดการขยะที่ถูกต้องและมองเห็นโทษหรือผลเสียของการจัดการขยะที่ไม่ดีหรือไม่ถูกวิธี สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐวดี ผดุงเพียร (2560) พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 8.48 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.001 แสดงว่าปัจจัยด้านการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมีความสัมพันธ์กัน

3. เจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเนื่องมาจากเจตคติเป็นท่าทีหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ และจะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมที่บุคคลนั้นๆ แสดงออกมา นอกจากนี้การการมีความรู้ความเข้าใจ

ที่ดี ย่อมส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนดีไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของสุกัญญา บัวลาด (2560) พบว่าการมีส่วนร่วมส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชน ทั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมด้านแนวคิดต่างๆ ให้มีความตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน มีความตื่นตัวที่จะรับผิดชอบร่วมกันของคนในชุมชน และมองเห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย

4. การสนับสนุนทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ข่าวสารต่างๆ การสนับสนุนด้านทรัพยากรและงบประมาณจากภาครัฐและเอกชน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากหรือน้อยนั้นอาจขึ้นอยู่กับเรื่องจิตวิญญาณ ความเป็นจิตอาสา ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในปัญหา แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสกุลรัตน์ โทนมี่ และคณะ (2563) พบว่า ระบบสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และเจตคติในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้น การวางแผนการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชน ควรสร้างจิตสำนึกให้มีความตระหนักในปัญหาการจัดการขยะ โดยเริ่มปลูกฝังตั้งแต่

เด็กให้สามารถรับรู้ถึงข้อดีและข้อเสียที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบครัวและสถานบริการสาธารณสุข

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลักในการแก้ไขปัญหา

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2564). ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ. เข้าถึงได้จาก : <https://thaimsw.pcd.go.th/report/1.php?year=2564>. (25 ธันวาคม 2564)

กรมควบคุมมลพิษ. (2559). นโยบายการจัดการขยะและของเสียอันตรายชุมชน. เข้าถึงได้จาก : www.infofile.pcd.go.th/haz/haz20161206_6.pdf?CFID=1313549&CFTOKEN=83139396. (25 พฤศจิกายน 2559)

สกุรัตน์ โทนมี่ และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลตะเบา อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ*, 13(2), 32-44.

สุกันยา บัวลาด. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ครั้งที่ 2 : มหาสารคาม, 1349-1360.

ณัฐวุฒิ ผดุงเพียร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

วีรวัลย์ แก้วบุญชู และคณะ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนกรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20, วันที่ 15 มีนาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : ขอนแก่น.

